

prikazati predmet drugoga sveska. Na prvom mjestu u drugom svesku pisac ispituje pojam žudinske crkve, koja u sebi sadržaje kult u hramu i sinagogičnu zajednicu. I žudinska vjera ima zakone za življenje kao druga vjera. U njoj opažamo i crkovni zapt kao i čežnju za proširenjem. Prof. Staerk govori i o vjerskim predočbama, o narodnoj i općenitoj nadi jednoga Žudije u vjerskom pogledu, o individualnoj pobožnosti, ter o istočno-helenističkim utjecajima u žudinskoj religiji. Na poslijetku je auktor pridodao nešto o žudinskoj crkovnoj godini i kalendaru uz povjesni pregled svih opstojćih vrela za žudinstvo od njegova postanka do osmoga stoljeća.

Oba su sveska, u drugom poboljšanom izdanju, pisana posvema stručnjački, pa su dostojna preporuke unatoč gdjekada na brzu ruku prihvaćenih sudova sa strane pisca o dobi i godinama pojedinih utjecaja i knjiga.

Dr. Gančević.

Erman Dr. Adolf. Die Hieroglyphen. Sammlung Göschchen Nr. 608. 92 str. Cijena 1 M. Nabavlja se preko G. J. Göschen'sche Verlagshandlung u Berlinu.

S ovim djelcem dr. Erman, profesor na berlinskom sveučilištu i ravnatelj egiptskog muzeja, upoznaje nas s jednom važnom tekovinom svjetske kulture. Stara je predaja, zavedena Horapollovim naklapanjima, bila da su hieroglyphi bili simboli čovječjeg izražaja. Istom koncem 18. vijeka njemačko-danski starinar Zoega podade novi ključ razumijevanju tih egiptskih znakova, u kojima se malo po malo otkriše znakovi za pojedina slova, i to bje osobito radom Ingleza Tome Younga i Francuza Champolliona. Dr. Erman u sedam poglavlja riše povjest otkrivenja hieroglyphā, njihovu osobinu, način pisanja, raznizanje pojedinih znakova, jezik i ulomke hieroglyfske te natpise i književnost. Knjiga je poučna i priručna za svakoga ko se zanima za svjetskom kulturom.

Dr. Gančević.

Meissner prof. Dr. Bruno: Die Keilschrift. Mit 6 Abbildungen. 108 str. Sammlung Göschchen Nr. 708. Zapada 1 marku kod: G. J. Göschen'sche Verlagshandlung, Berlin W 10.

Naslovno djelo radi o postanku i razvoju klinastog pisma. Putovanja Talijanca Pietra della Valle god. 1621. zamijetiše po prvi put u novoj književnosti opstanak toga pisma, dok istom Nijemac G. F. Grotefend god. 1802. uspije da protumači jezik, koji je predstavljen u klinastom pismu. Danas se drži da je klinasto pismo svojina sumerskog i babilonsko-asirskog jezika. Profesor Meissner podrobnije razvija u slikama te jezike i donša temeljne oznake tih drevnih jezika u slovničkom pogledu. Vrijedno je znati, da se s otkrićem ovih dvaju jezika upoznajemo s istočnom kulturom, koja se pojavila već oko tri tisuće godina prije Isusa i opstojala u cijelosti skoro do postanka kršćanske dobe. Djelo je Meissnerovo, u koliko imamo tekstove i prevode, posve zgodno za početnike istočnog jezikoslovlja, a a nije s gorega ni za one, koji se bave s indogermanistikom.

Dr. Gančević.

Huonder Anton S. I.: Zu Füssen des Meisters. Kurze Betrachtungen für Priester. Deveto i deseto izdanje (22. do 26. tisuće). Freiburg im Breisgau. 1917. Herder'sche Verlagshandlung. U 16-ni str. XXIV. + 404. Cijena M 3 vez. 3.80.

Ova knjžica ocijenjena je bila u „B. S.“ god. 1915. Što je dobra u ovoj knjži tada rečeno, vrijedi i danas. U njoj su nanizana kratka razmatranja po sv. evanđeljima. Privlačiva je u prvom redu kratkoća. Tu nema isprike ni za koga, da tobože nema vremena. Deset minuta, četvrt sata dosta je, da jedno ovakvo razmatranje nakon kratke priprave i molitve pročitaš i promotriš. Ne treba da otvaraš sv. evanđelje i čitaš, jer je gradivo poznato svećeniku propovjedniku. Druga je privla-

čiva strana to, što već po naslovu znadeš, kako smjera cijelo razmatranje. N. pr. Taufe Jesu — Priesterweihe. Nikodemus — Konvertiten. Am Jakobsbrunnen — Das Weltkind im Beichtstuhl. Der Jüngling von Naim — Der Prister am Totenbett. Meister und Jünger — Pfarrer und Kaplene. Die Frauen im Gefolge Jesu — Weiberregiment im Pfarrhause. Ernte und Arbeiter — Pristermangel etc. Treća je privlačivost ove knjige praktičnost i zgodna aplikacija sv. teksta na prilike našega vremena, tako te ne možeš otrgnuti se od te knjige, ako je u ruke uzmeš. Nema dvojbe, da je ta knjiga osobiti dar Božiji, a neočekivano raspačanje njezino najbolji je dokaz tomu, da ova knjižica doista mnogo vrijedi. Preporučujem.

Dr. Pazman.

Schmidt Albertus S. I.: Supplementum continensea, quibus ex codice iuris canonici Summa theologiae moralis auctore H. Noldin exarata vel mutatur vel explicatur. Oeniponte 1917. Typis et sumptibus Fel. Rauch (L. Pustet). 8° pag. 81. Cijena K 2'40.

Izdanjem novoga crkvenog zakonika mijenja se mnoga ustanova dosadanjeg crkvenoga prava, a tako i nauka katoličke moralke u onim točkama, u kojima ovisi o zakonskoj odredbi. Tako n. pr. zakon o postu i nemrsu, o svetkovanju blagdana i dr. danas je u mnogočem promijenjen, a uslijed toga i nauka o postu, nemrsu i dr. No današnje ratne prilike ne dopuštaju, da se knjiga, u kojoj se sadržaje novi zakonik crkovni, raspača i dođe u ruke slušatelja bogoslovja, pa je za to dobro učinio pisac, profesor moralnoga bogoslovja na sveučilištu u Innsbrucku, i naslijednik prof. Noldina, što je za djelo potonjega pisca, koje se mnogo rabi po školama i u privatnom studiju, priredio ovaj „Supplementum“. N. pr. u traktatu de Legibus imade mnogo promjena. Tako je pojam jurisdikcije sa svojim vrstama točnije preciziran, broj rimskih kongregacija i zadaća njihova donekle pro-

mijenjena, nauka de subiecto legis, de peregrinis, de domicilio ecclesiastico jednostavnije i kraće formulirana, ustanove de promulgatione et interpretatione legis u mnogočemu preinačene, osobito one de dispensatione legis, de privilegio, de cessatione legis et de consuetudine.

Pisac je ovaj svoj „Supplementum“ praktički udesio tim što je dao knjigu tiskati samo na jednoj stranici, tako te se mogu pojedine točke izrezati i prikeljiti u Noldinovu moraliku na ono mjesto, kao spadaju.

Osim toga imade promjena da se zabilježe i u drugim traktatima specijalne moralke. Tako n. pr. de communicatione cum acatholicis, de pollutione ecclesiae, de simonia; ima nova kazan za nekoja sacrilegija: osobito kod zavjeta i prisega pa kod treće zapovijedi Božje imade dosta promjena. U traktatu de iustitia imade nekih promjena kod preskripcije i oporuka. Najveće su promjene uvedene u zapovijedima crkvenim, o postu, nemrsu i uskrsnoj pričesti.

Pisac navodi nadalje i one promjene, koje se tiču Sakramenata. I kod krštenja, i kod sv. euharistije pokore, sv. reda i ženidbe imade mnogo i znatnih promjena u novom zakoniku. A sve te promjene zgodno je imati posabrane u jednoj knjižici za sada, dok se ne prirede nova izdanja ovih praktičkih teoloških disciplina. u kojima crkveno pravo dolazi u obzir. Za to ovaj Schmidtov „Supplementum“ ne samo da preporučujem kao zgodan i praktičan, već upravo nuždan i potrebit u ovo vrijeme.

Dr. Pazman.

Spiegel D. Benedicta von O. S. B.: Mehr Liebe. Pius de Hemptinne O. S. B. Ein Lebensbild. Deutsch bearbeitet. Mit Drei Bildern. Zweite und dritte Auflage, 8° str. XIV + 272. Freiburg 1917. Herder'sche Verlagshandlung. Cijena M 3'20 vez. M 4'—.

Ova je knjižica u originalu francuska i nosi naslov: Une âme benédictine. Prvo njemačko izdanje priredio je P. Sebastian Oer benedictinac iz Beurona, a ovo drugo re-